

תנ"ך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	(20x2)	—	40 נקודות
פרק שני	—	(20x1)	—	20 נקודות
פרק שלישי	—	(14x2)	—	28 נקודות
פרק רביעי	—	(12x1)	—	12 נקודות
סך הכול	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — בראשית (40 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3 (לכל שאלה — 20 נקודות).

בכל שאלה שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לסעיף א — 6 נקודות; לסעיפים ב-ג — 7 נקודות).

1. קרא **בראשית**, פרק י"ג, פסוקים א'-י"ז.

א. קרא פסוקים א'-ט'.

(1) מה הייתה סיבת המריבה בין רועי אברם ובין רועי לוט? בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

(2) מה אברם מציע ללוט כדי ליישב את המריבה? (3 נקודות)

ב. (1) קרא פסוקים י'-י"ג.

לוט בחר להתיישב בכיכר הירדן. על פי הכתוב, מהי הסיבה לכך? (3 נקודות)

(2) יש הטוענים כי בפסוקים האלה יש ביקורת מרומזת על הבחירה של לוט.

הבא מן הכתוב ראיה אחת התומכת בטענה זו, והסבר אותה. (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים ח'-י"ז.

האם מדברי ה' לאברם (פסוקים י"ד-י"ז) אפשר להבין שההצעה שהציע אברם ללוט הייתה הצעה שה' תומך בה?

נמק את דבריך.

2. קרא **בראשית**, פרק כ"ד, פסוקים א'-כ"א ופסוקים ס"א-ס"ז.

א. אברהם שולח את עבדו לשליחות חשובה.

(1) קרא פסוקים א'-ט'.

מהי השליחות? מהי השבועה שהשביע אברהם את עבדו לפני שיצא למלא את השליחות, ומפני מה הזהיר אותו?

(4 נקודות)

(2) קרא פסוקים ס"א-ס"ז.

האם הצליח העבד בשליחות זו? בסס את תשובתך על הכתוב. (2 נקודות)

ב. קרא פסוקים י"א-כ"א.

(1) העבד מבקש מה' סימן שיעזור לו לבחור את הכלה המיועדת. מהו הסימן ועל אילו שתי תכונות של הכלה

המיועדת סימן זה יכול ללמד? (4 נקודות)

(2) קרא את פסוק כ"א.

על פי פסוק זה, האם חשב העבד שקיבל את הסימן שביקש? נמק את דבריך ובסס אותם על הפסוק.

(3 נקודות)

ג. קרא גם **בראשית**, פרק כ"ז, פסוקים ו'-י"ז.

לדעתך, האם הדמות של רבקה על פי **בראשית**, פרק כ"ד, פסוקים ט"ו-כ"א תואמת את דמותה על פי **בראשית**,

פרק כ"ז, פסוקים ו'-י"ז? נמק את דבריך.

3. קרא **בראשית**, פרק מ"ח, פסוקים א'-כ'.

א. בקטע שלפניך מסופר על הברכות שיעקב מברך.

(1) מה הן הנסיבות שבהן ניתנות הברכות? (תוכל להיעזר ב**בראשית**, פרק מ"ז, פסוק כ"ט.) (2 נקודות)

(2) מי הם המבורכים, ומהו הקשר המשפחתי שלהם אל יעקב? (4 נקודות)

ב. מן הפרק נראה שיעקב מפלה בין צאצאיו.

(1) הבא שתי ראיות מן הפרק לביסוס טענה זו. (3 נקודות)

(2) הוכח על פי פסוק ה' ועל פי פסוק כ' שגם הבנים שיעקב הפלה לרעה זכו לברכה ולא נידחו מן המשפחה

(4 נקודות)

ג. (1) יש הטוענים שהזכרת האירוע שבפסוק ז' בהקשר של מתן הברכות מעוררת תמיהה. הסבר טענה זו.

(3 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, פרק מ"ז, פסוקים כ"ט-ל"א.

על פי הבקשה של יעקב מיוסף בפסוקים אלה, יש הטוענים שייתכן שיעקב הזכיר את האירוע שבפסוק ז'

בגלל תחושת אשמה. הסבר טענה זו. (4 נקודות)

פרק שני — שמות (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-5 (לכל שאלה — 20 נקודות).

בכל שאלה שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לסעיף א — 6 נקודות; לסעיפים ב-ג — 7 נקודות).

4. קרא שמות, פרק י"ג, פסוקים י"ז-כ"ב ושמות, פרק י"ד, פסוקים א'-ד'.

א. על פי פרק י"ג, פסוקים י"ז-י"ח ועל פי פסוקים כ"א-כ"ב, הסבר באילו דרכים אלוהים מגן על בני ישראל במסע ממצרים לארץ כנען.

ב. קרא שמות, פרק י"ד, פסוקים א'-ד'.

על פי פסוק ב', ה' מצווה על בני ישראל לחזור מקצה מדבר סיני ולחנות בין המקום שבו המצרים חונים ובין הים, וכך מעמיד אותם בסכנה.

על פי פסוקים ג'-ד', הסבר מדוע העמיד ה' את בני ישראל בסכנה.

ג. קרא שמות, פרק י"ג, פסוק י"ט וגם בראשית, פרק נ', פסוקים כ"ד-כ"ה ואת הקטע שלפניך מתוך הצוואה של בנימין זאב הרצל.

"משאלתי להיקבר [...] על יד אבי [בווינה] ולשכב שם עד שהעם היהודי יעלה את גופתי לארץ ישראל [...]"

(על המשמר, 31.7.1949, מתוך <http://jpress.org.il>)

(1) מה משותף לבקשה של הרצל ולבקשה של יוסף? בסס את דבריך על בראשית, פרק נ', פסוקים כ"ג-כ"ה ועל הצוואה של הרצל. (3 נקודות)

(2) הביטוי "פֶּקֶד וְפֶקֶד" מוזכר פעמיים בבראשית, נ', פסוקים כ"ד-כ"ה, ופעם אחת בשמות, פרק י"ג, פסוק י"ט. יש הטוענים כי השימוש החוזר בביטוי זה בשמות, פרק י"ג, פסוק י"ט נועד לרמוז על ההצלחה הצפויה של המסע ממצרים לארץ כנען. הסבר טענה זו. (4 נקודות)

5. קרא **שמות**, פרק כ', פסוקים א'-י"ח, מן המילים "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר" עד המילים "ומשה נִגַּשׁ אל הערפל אשר שם האלהים" (שים לב: ייתכנו שינויים במספור הפסוקים בין מהדורות תנ"ך שונות).

א. (1) ציין אחד מן הדיברות שבין אדם לאלוהים ואחד מן הדיברות שבין אדם לחברו. (2 נקודות)

(2) יש הטוענים שבפסוק ב', "אנכי ה' אלהיך... מבית עבדים", נרמזים שני נימוקים למחויבות של העם לקבל עליהם את חוקי האל.

ציין והסבר שני רמזים לנימוקים אלה. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים ח'-י"א (מן המילים "זכור את יום השבת לקדשו" עד המילים "על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו") ואת הקטע שלפניך **מאבות דרבי נתן**.

"ועוד היה רבי אליעזר אומר: גדולה היא מלאכה, שכשם שנצטוו ישראל על השבת, כך נצטוו על המלאכה".
(**אבות דרבי נתן**, נוסח ב', כ"א)
רבי אליעזר אומר כי ממצוות השבת אפשר ללמוד שבני ישראל נצטוו גם על המלאכה. מהו הפסוק שעליו הוא מבסס קביעה זו, ומהו הפסוק המנמק ציווי זה? הסבר את דבריך.

ג. (1) קרא פסוקים ט"ו-ט"ז (מן המילים "וכל העם רֹאִים את הַקּוֹלֹת" עד המילים "פֶּן נמות").

על פי פסוקים אלה, מה העם מבקש ממשה ומדוע? (2 נקודות)

(2) קרא גם **שמות**, פרק י"ט, פסוקים י"ח-י"ט.

הסבר מדוע על פי פסוקים אלה הבקשה של העם ממשה (שכתבת עליה בתת-סעיף 1) מעוררת תמיהה.
(5 נקודות)

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 8.

פרק שלישי — נושאי הבחירה (28 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 6-10 (לכל שאלה — 14 נקודות).

ענה על סעיף א חובה (6 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (8 נקודות).

שיבת ציון

6. קרא נחמיה, פרק ח', פסוקים א'-י"ב.

א וַיֵּאָסְפוּ כָּל־הָעָם בְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הֶרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־
הַמַּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֹזְרָא הַסֹּפֵר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה
ב אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּבִיא עֹזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה
לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכָל מִבֵּין לִשְׁמֹעַ בְּיוֹם אֶחָד
ג לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי׃ וַיִּקְרָא־בוּ לִפְנֵי הֶרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־
הַמַּיִם מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים
ד וְהַמְּבִנִים וְאֹזְנֵי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה׃ וַיַּעֲמֹד עֹזְרָא
הַסֹּפֵר עַל־מַגְד־עֵץ אֲשֶׁר־עָשׂוּ לַדָּבָר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ
מִתְנִיָּה וְשָׁמַע וְעֲנִיָּה וְאוּרִיָּה וְחַלְקִיָּה וּמַעֲשִׂיָּה עַל־יְמִינוֹ
וּמִשְׁמָאלוֹ פְּדִיָּה וּמִישָׁאֵל וּמִלְכִּיָּה וְחַשְׁמַבְדָּנָה זְכַרְיָה
ה מִשְׁלֹם׃ וַיִּפְתַּח עֹזְרָא הַסֹּפֵר לְעֵינֵי כָל־הָעָם
וּכְיָמַעַל כָּל־הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל־הָעָם׃ וַיְבָרֶךְ
ז עֹזְרָא אֶת־יְיָ הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם אָמֵן׃ אָמֵן
ח בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה אֲפִים אֶרְצָה׃ וַיִּשְׁוּעַ
ט וּבְנֵי וְיִשְׂרָבְיָה וַיְמִין עֲקֹב שַׁבְתִּי וְהוֹדִיָּה מַעֲשִׂיָּה קְלִיטָא
וְעוֹדִיָּה יוֹזְבֵד חֲנַן פְּלֹאֲיָה וְהַלּוּיִם מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה
ח וְהָעָם עַל־עַמְדָם׃ וַיִּקְרָאוּ בַּסֹּפֵר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֹשֶׁ
ט וַיִּשְׁוּעַ שָׁכַל וַיְבִינֵנוּ בְּמִקְרָא׃ וַיֹּאמֶר נַחֲמִיָּה הוּא
י הַתְּרַשָּׁתָא וְעֹזְרָא הַכֹּהֵן וְהַסֹּפֵר וְהַלּוּיִם הַמְּבִינִים אֶת־הָעָם
י לְכָל־הָעָם הַיּוֹם קִדְשָׁהוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶל־תִּתְּאָבְלוּ
י וְאֶל־תִּבְכּוּ כִּי בֹכִים כָּל־הָעָם כְּשָׁמַעַם אֶת־דְּבַר־יְיָ הַתּוֹרָה׃
י וַיֹּאמֶר לָהֶם לָכוּ אֲכָלוּ מִשְׁמָנִים וּשְׁתּוּ מִמִּתְּקִים וּשְׁלַחוּ
י מְנוֹת לְאִין נֶכֶן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאַדְנֵינוּ וְאֶל־תַּעֲצִבוּ
י וּכְיָחֲדוֹת יְיָ הָיָה מַעֲזֹכֶם׃ וְהַלּוּיִם מַחֲשִׁים לְכָל־הָעָם
יב לֵאמֹר הִסּוּ כִּי הַיּוֹם קָדֵשׁ וְאֶל־תַּעֲצִבוּ׃ וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם
י לֵאכֹל וּלְשִׁתּוֹת וּלְשַׁלַּח מְנוֹת וּלְעֲשׂוֹת שְׂמֵחָה גְדוֹלָה כִּי
י הִבִּינוּ בְּדַבָּרִים אֲשֶׁר הוֹדִיעָנוּ לָהֶם׃

ענה על סעיף א — **חובה**.

א. (1) מהו האירוע המתואר בקטע שלפניך, ובאיזו תקופה בתולדות עם ישראל הוא אירע? (4 נקודות)

(2) קרא פסוקים ט'-י"ב.

האירוע המתואר בקטע זה עורר רגשות עזים בעם.

הבא הוכחה אחת מן הפסוקים התומכת בקביעה זו והסבר אותה. (2 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא את דבריו של א' הכהן המובאים בקטע שלפניך.

"התורה אינה נחלתו של מגזר זה או אחר, אלא מסורה לכול".

(א' הכהן, "על הלכה והכלה", 929 — תנ"ך **ביחד**, נחמיה ח', <https://www.929.org.il>)

קרא פסוקים א'-ח'.

הבא שתי דוגמאות מן הכתוב התומכות בדברי הכהן. הסבר את דבריך.

ג. קרא פסוקים א'-ח'.

(1) בפסוק ז' מוזכרים שמותיהם של כמה אנשים.

הסבר מה היה תפקידם של אנשים אלה באירוע המתואר בקטע שלפניך. (3 נקודות)

(2) הבא מן הפסוקים ראיה אחת המלמדת שהעם מעוניין לשמוע את דברי התורה וראיה אחת המלמדת שהעם

כיבד את המעמד. (5 נקודות)

א וישמע שפטיה בן־מתן וגדליהו
ב בן־פשחור ויובל בן־שלמיהו ופשחור בן־מלכיה את־
הדברים אשר ירמיהו מדבר אל־כל־העם לאמר: כה אמר
ה' הִישָׁב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיצא אל־
ג הכשדים יחיה והיתה־לו נפשו לשלל וחי: כה
אמר ה' הנתן תנתן העיר הזאת ביד חיל מלך־בבל
ד ולכדה: ויאמרו השדים אל־המלך יומת נא את־האיש הזה
כי על־פֶּן הוא־מרפא את־ידי אנשי המלחמה הנשארים ו
בעיר הזאת ואת ידי כל־העם לדבר אליהם כדברים האלה
ה כי האיש הזה איננו רדש לשלום לעם הזה כי אס־לרעה:
ו ויאמר המלך עדקיהו הנה־הוא בידכם כי־אין המלך יוכל
ז אתכם דבר: ויקחו את־ירמיהו וישלכו אותו אל־הבור ו
מלכיהו בן־המלך אשר בחצר המטרה וישלחו את־ירמיהו
בחבלים ובבור אין־מים כי אס־טיט ויטבע ירמיהו בטיט:
ז וישמע עבד־מלך הכושי איש סרים והוא בבית המלך כי
ח נתנו את־ירמיהו אל־הבור והמלך יושב בשער בנימן: ויצא
ט עבד־מלך מבית המלך וידבר אל־המלך לאמר: אדני המלך
הרעו האנשים האלה את כל־אשר עשולירמיהו הנביא את
אשר־השליכו אל־הבור וימת תחתיו מפני הרעב כי אין
י הלחם עוד בעיר: ויצוה המלך את עבד־מלך הכושי לאמר
קח בידך מזה שלשים אנשים והעלית את־ירמיהו הנביא
יא מן־הבור בטרם ימות: ויקח עבד־מלך את־האנשים בידו
ובא בית־המלך אל־תחת האוצר ויקח משם בלוי הסחבות
יב ובלוי מלחים וישלחם אל־ירמיהו אל־הבור בחבלים: ויאמר
עבד־מלך הכושי אל־ירמיהו שים נא בלואי הסחבות
והמלחים תחת אצלות ידיך מתחת לחבלים ויעש ירמיהו
יג כן: וימשכו את־ירמיהו בחבלים ויעלו אותו מן־הבור וישב
ירמיהו בחצר המטרה:

סחבות

ענה על סעיף א — חובה.

א. קרא פסוקים א'-ה'.

שרי יהודה מאשימים את ירמיהו באשמה חמורה.

מהי האשמה, ומה בדברי ירמיהו גרם לשרים להאשים אותו?

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. על פי המתואר בפסוקים ד'-ו', השרים והמלך פועלים נגד ירמיהו.

יש הטוענים כי גם המלך וגם השרים משתדלים להימנע מלגרור ישירות למותו של ירמיהו.

בסס קביעה זו על ראיה אחת בנוגע לשרים וראיה אחת בנוגע למלך, והסבר כל ראיה.

ג. קרא פסוקים ז'-י"ג.

הבא ראיה המלמדת שעבד־מלך הכושי פעל בחמלה וראיה המלמדת שפעל בחוכמה (סך הכול — שתי ראיות).

הסבר כל ראיה.

חוק וחברה

8. קרא דברים, פרק ט"ו, פסוקים א'-י"א.

א מקץ שבע־שנים תעשה שמטה:
 ב וזה דבר השמטה שמוט כל־בעל משה ידו אשר ישה ברעהו
 ג לא־יגש את־רעהו ואת־אחיו כי־קרא שמטה לַיהוָה: את־
 ד הנכרי תגש ואשר יהיה לך את־אחיך תשמט ירך: אפס
 ה כי לא יהיה־בך אביון כי־ברוך יברכך הַיהוָה בארץ אשר הַיהוָה
 ה אלהיך נתן־לך נחלה לרשתה: רק אם־שמוע תשמע בקול
 ו הַיהוָה אלהיך לשמור לעשות את־כל־המצוה הזאת אשר
 ו אנכי מצוֹך היום: כי־הַיהוָה אלהיך בריך כאשר דבר־לך
 ז והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים
 ז ובך לא ימשלו: כי־יהיה בך אביון מאחד
 ח אחיך באחד שעריך בארצך אשר־הַיהוָה אלהיך נתן לך לא
 ח תאמין את־לבבך ולא תקפץ את־ידך מאחיק האביון: כי־
 ט פתח תפתח את־ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר
 ט יחסר לו: השמר לך פני־יהיה דבר עס־לבבך בלי־על לאמור
 י קרבה שנת־השבע שנת השמטה ורעה עיניך באחיק האביון
 י ולא תתן לו וקרא עליך אל־הַיהוָה והיה בך חטא: נתון תתן
 יא לו ולא־ירע לבבך בתתן לו כי בגלל הדבר הזה יברכך הַיהוָה
 יא אלהיך בכל־מעשך ובכל משלח ירך: כי לא־יחדל אביון
 מקרב הארץ על־כן אנכי מצוֹך לאמור פֶּתַח תפתח את־
 ירך לאחיק לעניך ולאביונך בארצך:

ענה על סעיף א – **חובה**.

א. קרא פסוקים א'-ו'.

(1) ציין על מי נועד החוק להגן, והסבר כיצד הגנה זו באה לידי ביטוי בחוק. (4 נקודות)

(2) אם יקפיד העם לקיים את החוק, מובטח שיינתן לו גמול לאומי.

על פי הכתוב בפסוק ד', הסבר מהו הגמול הלאומי המובטח לעם. (2 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים ז'-י"א.

פסוקים אלה מדגישים ערכים של חמלה, נתינה ואחוה.

בחר בשניים מן הערכים האלה. הבא מן הכתוב דוגמה לכל ערך והסבר אותה.

ג. קרא פסוקים ז'-י"א.

הסבר את החשש המובע בפסוק ז' ובפסוק ט'.

הסבר שתי דרכים שבאמצעותן החוק מתמודד עם החשש הזה. בסס את דבריך על הכתוב.

מזמורי תהלים

9. קרא תהלים, פרק ק"ל.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ ה': אֲדֹנָי שְׁמֶעָה
 בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אַזְנוֹיךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנִי: אִם-עֲוֹנוֹת
 תִּשְׁמְרֶינָה אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי-עָמַךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְדַּא:
 קוֹיִתִי ה': קוֹתָה נַפְשִׁי וּלְדַבְּרוּ הוֹחֲלֵתִי: נַפְשִׁי לֹאדֹנִי
 מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר: יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל-ה':
 כִּי-עַס-ה' הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת-
 יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

ענה על סעיף א – חובה.

א. (1) הבא ראיה אחת מן הכתוב המלמדת כי הדובר במזמור זה מרגיש מצוקה.

הסבר את הראיה. (3 נקודות)

2) הסבר כיצד אפשר ללמוד שהדובר במזמור חושב שה' נענה למי שפונה אליו. בסס את דבריך על הכתוב.

(3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים ג'-ד'.

הסלחנות של ה' גורמת לאדם לחוש יראה כלפיו. הסבר קביעה זו. בסס את דבריך על הכתוב.

ג. (1) יש הטוענים כי פסוקים ז'-ח' הם תוספת למזמור.

הבא ראיה אחת התומכת בטענה זו והסבר אותה. (4 נקודות)

2) הסבר מהו הרעיון המשותף לשני הקטעים, המאפשר לראות בפסוקים א'-ח' מזמור אחד. (4 נקודות)

ספרות החוכמה — הרהורים על החיים

10. קרא איוב, פרק י"ג, פסוקים א'-כ"ג.

א הִן־כָּל־רֹאֵתָה עֵינֵי שְׁמַעָה אֲזֵנִי
 ב וְהִתְנָן לָהּ: כִּדְעַתְכֶם יִדְעֵתִי גַם־אֲנִי לֹא־נִפְלָא אֲנִי מִכֶּם: אוֹלַם
 ד אֲנִי אֶל־שְׂדֵי אֲדָבָר וְהוֹכַח אֶל־אֵל אַחֲפָזִן: וְאוֹלַם אַתֶּם טְפִלִּי־
 ה שֶׁקֶר רַפְּאִי אֵלֶּל כָּל־כֶּם: מִי־יִתֵּן הַחֲרָשׁ תַּחְרִישׁוֹן וְתִהְיֶה לְכֶם
 ו זֶלְזָלָהּ: שְׁמַעֲנָא תוֹכַחְתִּי וְרִבּוֹת שְׁפָתֵי הַקְּשִׁיבוּ: הֲלֹא־
 ח תִּדְבְּרוּ עוֹלָה וְלֹא תִדְבְּרוּ רִמְיָה: הֲפִנּוּ תִשְׁאֹן אֶס־לֹאֵל תִּרְיִבּוֹן:
 ט הַטּוֹב כִּי־יִחַקֵּךְ אֶתְכֶם אֶס־כִּהְתֵּל בְּאֲנוּשׁ תִּהְתֵּלוּ בּוֹ: הוֹכַח
 יא יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אֶס־בִּסְתֵּר פָּנִים תִּשְׁאֹן: הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תִּבְעֵת
 יב אֶתְכֶם וּפְחָדּוֹ יַפֵּל עֲלֵיכֶם: זָכְרִיכֶם מִשְׁלִי־אֲפֹר לְגִבִּי־חֲמֹר
 יג גִּבִּיכֶם: הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וְאֲדַבְּרָה־אֲנִי וַיַּעֲבֹד עָלַי מָה: עַל־מָה ו
 טו אִשָּׁא בִשְׂרִי בִשְׁנֵי וְנִפְשִׁי אֲשִׁים בְּכַפִּי: הֵן יִקְטֹלֵנִי לֹא אֵיחָל אֶךְ־
 טז דְּרָכִי אֶל־פָּנָיו אוֹכִיחַ: גַּם־הוּא־לִי לִישׁוּעָה כִּי־לֹא לִפְנֵי חֲנָף
 יז יְבוֹא: שְׁמָעוּ שְׁמָעוּ מִלְתִּי וְאַחֲוִתִּי בְּאֲזֵנֵיכֶם: הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי
 יט מִשְׁפָּט יִדְעֵתִי כִּי־אֲנִי אֶעֱדֵק: מִי־הוּא יָרִיב עִמּוֹדִי כִּי־עֲתָה
 כ אַחֲרִישׁ וְאֶגּוּעַ: אֶךְ־שִׁתִּים אֶל־תַּעֲשׂ עִמּוֹדִי אֲזִי מִפְּנֵיךְ לֹא אֶסְתֵּר:
 כב בְּפֶךְ מַעְלִי הִרְחַק וְאֶמְתִּיךְ אֶל־תִּבְעֵתִי: וְקֹרָא וְאֲנִי אֶעֱנֶה אוֹר
 כג אֲדַבֵּר וְהִשְׁבִּינִי: כִּמְהָ לִּי עֲוֹנוֹת וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעֵי וְחַטָּאתִי הִדִּיעֵנִי:

ענה על סעיף א — חובה.

א. קרא פסוקים א'-ט'.

בפסוקים אלה איוב מתעמת עם רעיו ומאשים אותם בחוסר יושר.

הבא מן הכתוב שתי דוגמאות להאשמה זו, והסבר אותן.

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים י"ג-י"ח.

איוב מודיע לרעיו כי החליט לפנות בעצמו אל אלוהים.

(1) על פי הכתוב, מהי הסכנה בפנייה זו אל אלוהים? (4 נקודות)

(2) למרות הסכנה, איוב אינו מהסס לפנות אל אלוהים.

על פי דברי איוב בפסוקים אלה, מה מניע אותו לפנות אל האל למרות הסיכון? בסס את דבריך על הכתוב.

(4 נקודות)

ג. קרא פסוקים י"ח-כ"ג.

איוב מבקש לעמוד למשפט מול אלוהים.

ציון שתי בקשות שאיוב מבקש מאלוהים כדי שיוכל לעמוד למשפט מולו. הסבר את דבריך ובסס אותם על הכתוב.

פרק רביעי — קטע להבנה ולניתוח (12 נקודות)

ענה על סעיף א חובה (7 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ד (5 נקודות).

11. קרא יונה, פרק א'.

א ויהי דבר-ה' אל-יונה בן-אמתי לאמר: קום לך אל-נינוה
 ב העיר הגדולה וקרא עליה כי-עלתה רעתם לפני: ויקם יונה
 ג לברך תרשישה מלפני ה' ויירד יפו וימצא אניה ו באה
 ד תרשיש ויתן שכרה ויירד בה לבוא עמהם תרשישה מלפני
 ה ה': וה' הטיל רוח-גדולה אל-הים והי סער-גדול בים
 ו והאניה חשבה להשבר: וייראו המלחים ויזעקו איש אל-
 ו אלהיו ויטלו את-הפלים אשר באניה אל-הים להקל
 ז מעליהם ויונה ירד אל-ירכתי הספינה וישכב וירדם: ויקרב
 ח אליו רב החבל ויאמר לו מה-לך נרדם קום קרא אל-אלהיך
 ט אולי יתעשת האלהים לנו ולא נאבד: ויאמרו איש אל-דעהו
 י לכו ונפילה גדולות ונדעה בשלמי הרעה הזאת לנו ויפלו
 יא גורלות ויפל הגורל על-יונה: ויאמרו אליו הגידה-נא לנו
 יב באשר למי-הרעה הזאת לנו מה-מלאכתך ומאין תבוא מה
 יג ארצך ואי-מזה עם אתה: ויאמר אליהם עברי אנכי ואת-
 יד ה' אלהי השמים אני ירא אשר-עשה את-הים ואת-
 יה היבשה: וייראו האנשים יראה גדולה ויאמרו אליו מה-זאת
 יז עשית כי-ידעו האנשים כי-מלפני ה' הוא ברח כי הגיד
 יח להם: ויאמרו אליו מה-נעשה לך וישתק הים מעלינו כי הים
 יט הזלך וסער: ויאמר אליהם שאוני והטילני אל-הים וישתק
 כ הים מעליהם כי ירע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם:
 כא ויחתרו האנשים להשיב אל-היבשה ולא יכלו כי הים הזלך
 כב וסער עליהם: ויקראו אל-ה' ויאמרו אנה ה' אל-נא
 כג נאבדה בנפש האיש הזה ואל-תתן עלינו דם נקיא כי-אתה
 כד ה' כאשר חפצת עשית: וישאו את-יונה ויטלוהו אל-הים
 כה ויעמד הים מזעפו: וייראו האנשים יראה גדולה את-ה'
 כו ויזבחו זבח ל-ה' ויידרו נדרים:

ענה על סעיף א – **חובה**.

א. קרא פסוקים א'-ג'.

(1) אל מי נשלח יונה לנבא ומדוע נשלח? (4 נקודות)

(2) מה הייתה התגובה של יונה על השליחות שהטיל עליו ה'? הסבר את דבריך ובסס אותם על הכתוב.

(3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים ד'-ו'.

(1) לעיתים באמצעות השינה האדם בורח מבעיותיו.

הדגם קביעה זו על פי הפסוקים. (3 נקודות)

(2) על פי פסוקים אלה, מהי הביקורת על ההתנהגות של יונה? (2 נקודות)

ג. קרא את דברי י' זקוביץ על פסוק ג'.

"יונה הבורח מייצג בפסוק זה את התפיסה ששלטונו של ה' מוגבל לאדמתו, לארץ־ישראל."

(י' זקוביץ, עולם התנ"ך, ספר תרי עשר, ספר יונה, דודזון-עתי, 1984, עמ' 218)

(1) לפי התפיסה הזאת, הסבר מדוע עלה יונה על אונייה השטה לתרשיש. (2 נקודות)

(2) זקוביץ כותב בהמשך דבריו שדברי יונה בפסוק ט' מערערים על האפשרות שיונה מייצג תפיסה זו.

הסבר כיצד דברי יונה מערערים על תפיסה זו. (3 נקודות)

ד. קרא פסוקים ז'-ט"ו.

המלחים משליכים את יונה אל ים סוער, אל מוות ודאי.

הבא מן הקטע שתי ראיות המלמדות שהמלחים התלבטו לפני שהשליכו את יונה לים.

הסבר כל אחד מן הראיות.

בהצלחה!